

HUOLTOASEMAT

LIIKENNETEKNINEN SUUNNITTELU JA LIITTYMÄLUVAN HAKEMINEN

TIE - JA VESIRAKENNUSHALLITUS

TVH 741855

16.3.1988

88 0263

HUOLTOASEMAT

LIIKENNETEKNINEN SUUNNITTELU JA LIITTYMÄLUVAN HAKEMINEN

TIE - JA VESIRAKENNUSHALLITUS

TVH 741855

16.3.1988

ISBN-951-47-1007-X

VAPK Kampin VALTIMO
Helsinki 1988

TIE- JA VESIRAKENNUSHALLITUS
Käyttöosasto/Liikennetoimisto

Helsinki 16.3.1988

Nro K1-73/K1R-43/88/C.5.2.3

Viite

Tie- ja vesirakennuspiirit

Asia Uudet ohjeet "Huoltoasemat.
Liikennetekninen suunnittelu
ja liittymäluvan hakeminen"

Tie- ja vesirakennuslaitoksen ja öljyalan yhteisen huolto-
asematoimikunnan valmistelemana on laadittu uudet ohjeet
"Huoltoasemat. Liikennetekninen suunnittelu ja liittymäluvan
hakeminen". Ohjeita laadittaessa on kuultu myös Suomen Ben-
siinikauppiaitten Liittoa.

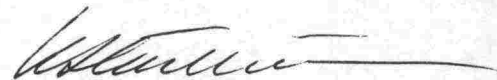
Käsiteltyään asiaa TVL:n johtoryhmässä tie- ja vesirakennus-
hallitus on hyväksynyt ohjeet ja lähettää ne oheisena tie-
ja vesirakennuspiirien käyttöön. Ohjeet tulevat voimaan
1.4.1988. Ohjeiden käyttöönotossa noudatetaan seuraavia
siirtymäsäännöksiä:

- uusia ohjeita sovelletaan sellaisinaan kaikkiin niihin ta-
pauksiin, joissa tieviranomaisen lupaa haetaan liittymän
rakentamiseen tahi muuhun luvanvaraiseen toimenpiteeseen
ohjeiden voimaantulon jälkeen
- aikaisemmin voimassa olevien ohjeiden mukaisia rakenteita
ja laitteita saadaan edelleen käyttää
- aikaisempien ohjeiden vastaiset kiinteät rakenteet ja
laitteet on poistettava 31.12.1988 mennessä ja muut aikai-
sempien ohjeiden vastaiset laitteet 1.9.1988 mennessä.

Uusilla ohjeilla on aikaisempaa käytäntöä muutettu mm. hy-
väksymällä entistä useammin tieliikenneasetuksen mukaisen
opastusmerkin käyttö ja lisäämällä myyntipaikkakilvessä sal-
littavaa informaatiota.

Kaikki öljy-yhtiöt ja Öljyalan Keskusliitto ovat omasta puo-
lestaan hyväksyneet ohjeet. Öljyalan taholta on ilmoitettu
pidettävän erityisen tärkeänä sitä, että ohjeiden noudatta-
misen valvonta on riittävää ja tasapuolista.

Toimiston päällikkö
Yli-insinööri

K. Härkänen

LIITE

Ohjeet "Huoltoasemat. Liikennetekninen suunnittelu ja liittymäluvan hakeminen"

TIEDOKSI

Öljyalan Keskusliitto

Öljy-yhtiöt

Suomen Bensinikauppiain Liitto

Osastot

Kp

K1

Kirjasto/TOHKE C.5.2.3

MO/PV-E

HUOLTOASEMAT

Liikennetekninen suunnittelu ja liittymäluvan hakeminen

SISÄLLYSLUETTELO

4.2 HUOLTOASEMAT

4.20 Yleistä

- 4.201 Määritelmät
- 4.202 Huoltoaseman merkitys liikenteelle
- 4.203 Liittymän rakentamiseen tarvittava lupa

4.21 Huoltoaseman paikan valitseminen

- 4.210 Yleistä
- 4.211 Sijainti asutukseen nähden
- 4.212 Sijainti muihin huoltoasemiin ja palvelulaitoksiin nähden
- 4.213 Sijainti muihin liittyisiin nähden
- 4.214 Paikan valinta tieolosuhteiden perusteella
- 4.215 Rakenteelliset ja maisemalliset näkökohdat

4.22 Huoltoaseman liittymäjärjestelyt

- 4.220 Yleistä
- 4.221 Liittymäjärjestelyjen luokittelu
- 4.222 Liittymäjärjestelyt kaksiajorataisilla teillä
- 4.223 Liittymäjärjestelyt yksiajorataisilla teillä
- 4.224 Liittymien geometrinen suunnittelu

4.23 Huoltoaseman sisäinen liikennejärjestely

- 4.230 Yleistä
- 4.231 Sisäiset toiminnot
- 4.232 Pysäköimispaikat

4.24 Huoltoaseman rakenteet ja laitteet

- 4.240 Yleistä
- 4.241 Rakennukset ja jakelulaitteet
- 4.242 Huoltoaseman opastusmerkit
- 4.243 Huoltoaseman liittymän merkitseminen
- 4.244 Huoltoaseman valaiseminen

4.25 Maisemanhoidolliset toimenpiteet huoltoasemalla

4.26 Liittymäluvan hakeminen

- 4.260 Yleistä
- 4.261 Liittymäluvan myöntämisen edellytykset
- 4.262 Liittymälupahakemus ja sen käsittely

- LIITTEET:** 1. Liittymälupahakemus/Työlupahakemus
2. Asemapiirros

4.2 HUOLTOASEMAT

4.20 YLEISTÄ

4.201 Määritelmät

Ohjeet koskevat yleisiä teitä. Jollei moottori- ja moottoriliikenneteitä erikseen mainita, niihin sovelletaan kuitenkin vain kohdassa 4.242 annettuja ohjeita.

Huoltoasemalla tarkoitetaan näissä ohjeissa tien käyttäjien palvelulaitosta, jossa öljy-yhtiön tunnuksin päätoimisesti harjoitetaan moottoriajoneuvojen polttoaineiden, voiteluaineiden ja tarvikkeiden myyntiä ja jolla on ainakin yksi huoltohalli. Huoltoasemalla voi olla myös muita palvelumuotoja, esim. matkailijoiden ravitsemista ja virkistystä varten.

Jakeluasemaksi nimitetään näissä ohjeissa sellaista miehittettyä tai miehittämätöntä palvelupistettä, jossa öljy-yhtiön tunnuksin päätoimisesti harjoitetaan moottoriajoneuvojen polttoaineiden sekä mahdollisesti myös voiteluaineiden ja tarvikkeiden myyntiä. Jakeluasemalla ei ole katettuja tiloja ajoneuvon huoltoa varten. Siellä voi olla myös muita edellisessä kappaleessa tarkoitettuja palvelumuotoja.

Jäljempänä annettuja huoltoasemia koskevia ohjeita sovelletaan myös jakeluasemiin, jollei tietyssä kohdassa erikseen toisin ole todettu.

Taajamalla tarkoitetaan näissä ohjeissa aluetta, joka täyttää liikennemerkillä osoitettavan taajaman tunnusmerkillä (liikenneministeriön päätös liikenteen ohjauslaitteista, 21 §). Päätöksen mukaan

- merkillä voidaan osoittaa vain sellaiset keskuksat ja taaja-asutusalueet, joiden tie- ja liikenneympäristö poikkeaa siinä määrin ympäröivästä alueesta, että taajaman liikennesääntöjen soveltaminen tällä alueella on tarkoituksenmukaista.

- alueella tulee olla taaja tienvariasetus tai muita taajaan sijaitsevia, liikennettä synnyttäviä toimintoja sekä voimassa oleva 50 km/h tai alempi aluerajoitus tai korkeintaan 60 km/h suuruinen nopeusrajoitus.

- alueen tieverkolla tulee lisäksi olla tiheässä katu-, tie- tai tonttiliittymiä, yleensä tievalaistus ja mahdollisesti korotettuja jalkakäytäviä.

- alueella tulee yleensä olla voimassa oleva asema- tai rakennuskaava.

Huolto- ja jakeluasemien lisäksi polttonestettä voidaan jakaa muusta yleisen tien varrella olevasta jakelupisteestä. Tällöin voi olla kysymyksessä yksinomaan määrättyä laitosta tai muutoin rajattua kuluttajapiiriä palveleva moottoripolttonesteiden jakelupiste, erillinen seteli- tai korttiautomaatti tai liikeyritys, esim. sekavarakauppa tai korjaamo, joka sivutoimisesti harjoittaa moottoriajoneuvojen poltto- tai voiteluaineiden myyntiä. Näiden kohteiden suunnittelussa ja jakelulaitteiden sijoituksessa noudatetaan soveltuvin osin jäljempänä annettuja ohjeita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota suoja- ja näkemäalueita koskeviin määräyksiin sekä riittävän tilan varaamiseen tien ulkopuolella polttoainetta ottaville ajoneuvoille.

4.202 Huoltoaseman merkitys liikenteelle

Huoltoasemat ovat tienkäyttäjille välttämättömiä palvelulaitoksia. Tienkäyttäjiä palvellessaan ne synnyttävät kuitenkin kääntyvää liikennettä, joka haittaa liikenneturvallisuutta ja alentaa tien välityskykyä.

Huoltoasemalla käyvien asiakkaiden määrä vaihtelee riippuen pääasiassa aseman sijainnista paikalliseen asutukseen ja muihin huoltoasemiin nähden, tien liikenteen määrästä ja huol-

toaseman palvelumuodoista, erityisesti ravitsemusliikkeistä.

Huoltoasemat tulee sijoittaa ainoastaan tähän tarkoitukseen sopiviin tien kohtiin. Huoltoasemien liittymä- ja sisäisten liikennejärjestelyjen suunnittelussa tulee ottaa huomioon liikenneolosuhteet ja tien liikenteellinen merkitys myös tulevaisuudessa.

4.203 Liittymän rakentamiseen tarvittava lupa

Huoltoaseman liittymän rakentamiseen maantiehen tarvitaan yleisistä teistä annetun lain 52 § mukaan tienpitöviranomaisen lupa.

Liittymäluvan hakemista huoltoasemille koskevat ohjeet on annettu kohdassa 4.26. Luvan myöntämisen edellytyksenä on jäljempänä annettujen yleisten ohjeiden noudattaminen. Lisäksi on otettava huomioon TVH:n ohjeet "Yksityisten teiden liittymät" (TVH 722639) (erityisesti liittymätiheyttä ja liittymäväliä koskeva kohta 5.11).

4.21 HUOLTOASEMAN PAIKAN VALITSEMINEN

4.210 Yleistä

Huoltoaseman liikennetekniseen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota jo huoltoaseman sijoituspaikkaa valittaessa. Tämä on välttämätöntä, sillä liikenneteknisessä mielessä epäedulliselle paikalle perustetun huoltoaseman liikenneolosuhteita ei yleensä voida järjestää tyydyttäväksi kohtuullisina pidettävillä toimenpiteillä.

Jotta tienpitäjän näkökohdat liikenneteknisissä kysymyksissä ja toisaalta kaavailut parannustoimenpiteet tulisivat huomioon otetuiksi, tulisi huoltoaseman paikasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa keskustella tie- ja vesirakennuspiirin (yleensä suunnittelutoimialan) kanssa.

Huoltoaseman paikkaa valittaessa kiinnitetään huomiota sijaintiin taajamiin ja teiden liittymiin nähden sekä tie- ja liikenneolosuhteisiin ko. paikalla. Tien liikenteellisestä merkityk-

sestä ja liikennemäärästä riippuu, minkälaista huoltoaseman sijoitustapaa kulloinkin pidetään liikenneteknisessä mielessä suositeltavana.

Myös huoltoaseman opastusnäkökohdat on otettava huomioon sen paikkaa valittaessa. Sijoituspaikka olisi valittava siten, että asema liittymäjärjestelyineen voidaan havaita opastuksen kannalta riittävän matkan päästä.

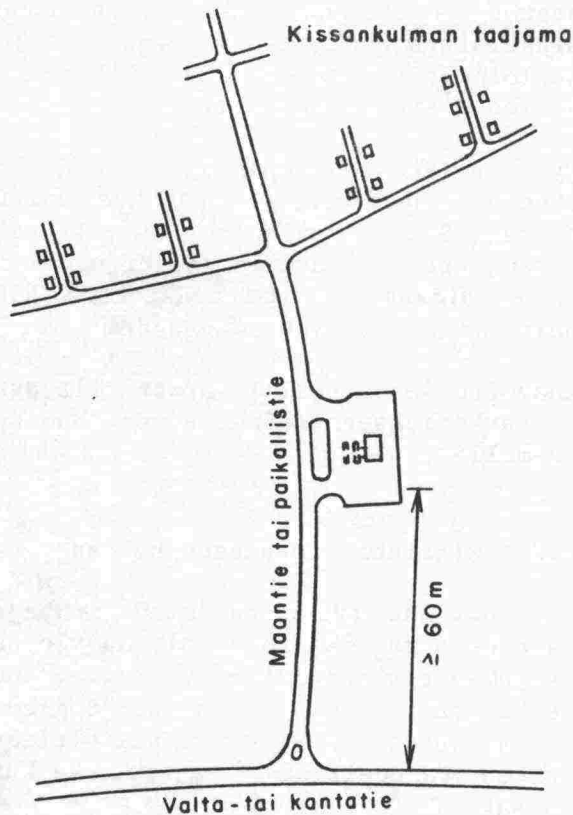
Kaavoituksessa tulisi varata riittävät ja tarkoituksenmukaiset alueet huoltoasemille.

4.211 Sijainti asutukseen nähden

Huoltoasemat tulee taajaman ja haja-asutuksen rajamailla sijoittaa yleensä taajaman sisääntulotien varrelle. Suurehkoissa taajamissa ovat huoltoasemat paikallisten asiakkaiden palvelemista varten tarpeellisia taajaman keskustassakin.

Tontin riittävä väljyys antaa mahdollisuuden huoltoaseman liikennejärjestelyn toteuttamiseen tarkoituksenmukaisella tavalla. Mikäli kysymyksessä on suhteellisen pieni taajama, joka sijaitsee kaukoliikennettä palvelevan valta- tai kantatien taikka muun maantien varrella, taajaman sisääntulotien varrelle perustettu huoltoasema palvelee tehokkaasti myös em. kaukoliikenneväylien liikennettä. Esimerkki tällaisesta huoltoaseman sijoitusperiaatteesta on esitetty kuvassa 1.

Taajaman läheisyyteen sijoitetun huoltoaseman asiakkaista on yleensä suurin osa taajaman asukkaita. Tässä mielessä on huomattava, ettei huoltoasemaa pidä sijoittaa taajaman sisäänajotien liittymän läheisyyteen edellä mainitun kaukoliikennettä palvelevan väylän varrelle tai muun liittymätien varten taajamaan nähden kaukoliikenneväylän vastakkaiselle puolelle. Tällainen järjestely synnyttäisi kaukoliikennettä risteävää ja siihen sekoittuvaa paikallisliikennettä ja siten pienentäisi välityskykyä ja huonontaisi liikenneturvallisuutta.

Kuva 1. Huoltoaseman sijoitusperiaate asutukseen nähden

4.212 Sijainti muihin huoltoasemiin ja palvelulaitoksiin nähden

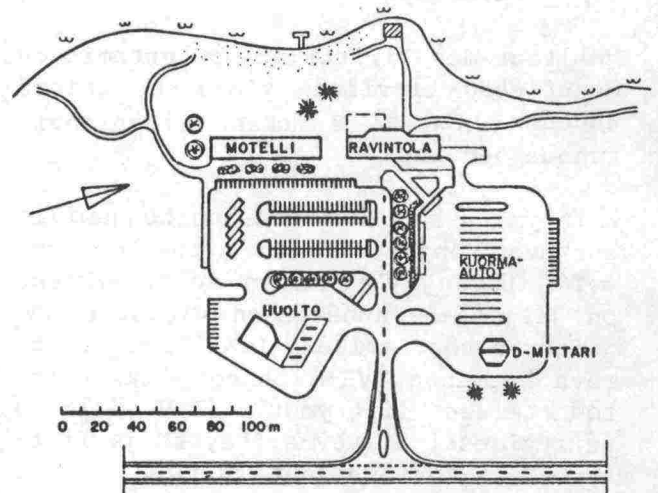
Yleisten teiden varsilla olevien huoltoasemien määrän tulisi olla liikenteen palvelujen kannalta riittävä. Toisaalta on otettava huomioon, että suuri liittymätiheys määrätyllä tieosuudella rajoittaa liikenteen sujuvuutta ja huonontaa liikenneturvallisuutta.

Huoltoasema voidaan sijoittaa myös eräiden muiden tien käyttäjiä varten tarkoitettujen palvelulaitosten yhteyteen. Keskittämällä palvelulaitokset voidaan palvella tien käyttäjiä tehokkaasti ja samalla vältetään ylimääräisiä liittymiä.

Majoitus- ja ravitsemusliikkeistä annetun asetuksen mukaan tulee moottorihotellin ja moottorimajan yhteydessä tai läheisyydessä olla auton pesu- ja huoltopaikka sekä mahdollisuus saada polttoainetta ja voiteluöljyä. Näiden palvelujen järjestäminen merkitsee

huoltoaseman perustamista. Huoltoasemat sopivat myös yleensä matkailijoita palvelevien ravintoloiden ja muiden ruokailupaikkojen yhteyteen.

Muiden palvelulaitosten yhteyteen sijoitettavan huoltoaseman liikenne järjestetään siten, ettei ylimääräisiä liittymiä tarvita. Esimerkki tällaisesta järjestelystä on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Esimerkki palvelutoimintojen keskittämisestä

Huoltoasemaa ei pidä rakentaa muun palvelulaitoksen läheisyyteen siten, että se synnyttää päätielle huoltoaseman ja muun palvelulaitoksen välille tien suuntaista tai tietä ylittävää liikennettä.

4.213 Sijainti muihin liittymiin nähden

Harkittaessa huoltoasemien sijoitusta tien muihin liittymiin nähden tulee ottaa huomioon yksityisten teiden liittymien suunnittelusta annetut yleiset TVH:n ohjeet (julkaisu TVH 722639). Lähinnä tulee kiinnittää huomiota liittymäväleihin ja liittymätiheyteen, näkemäolosuhteisiin, liikennejärjestelyjen selväpiirteisyyteen tärkeiden liittymien läheisyydessä sekä yleisten teiden liittymien mahdolliseen vaiheittaiseen rakentamiseen.

Huoltoasema tulee sijoittaa siten, että se mahdollisimman vähän huonontaa liittymän näkemäolosuhteita. Missään tapauksessa eivät huoltoaseman rakenteet, laitteet ja pysäköidyt autot saa rajoittaa näkemää pienemmäksi kuin on määrätty liikenneministeriön päätöksessä (314/81) yleisten teiden näkemäalueiden määräämisestä.

Taajamien sisällä huoltoasema voidaan sijoittaa liittymiin nähden jäljempänä annetuista ohjeista poiketen. Tällöin tulee kuitenkin noudattaa yleisiä liikenneteknillisiä suunnitteluperiaatteita siten, että liikenteelliset haitat olisivat mahdollisimman vähäisiä.

Sijainti tasoliittymiin nähden

Valta- ja kantateiden liikennettä palvelevat huoltoasemat pyritään taajamien ulkopuolella sijoittamaan liittymiin nähden seuraavasti:

a) valta- ja kantatiehen liittyvän muun maantien, paikallistien tai yksityistien varteen, mikäli kyseisen tien liittymä on liikenneturvallisuuden kannalta sopivassa paikassa. Huoltoaseman liittymän etäisyyttä valta- ja kantatiestä määrättäessä otetaan huomioon mm. liikenne- ja näkemäolosuhteet sekä nykyiset ja myöhemässä vaiheessa tarpeelliset liittymäjärjestelyt kyseisessä paikassa (liittyvän suunnan kanavointi, ryhmittymistilan tarve). Huoltoaseman lähimmän liittymän etäisyyden valta- ja kantatiestä tulee yleensä olla vähintään 60 m (kuva 3 A).

b) välittömästi valta- tai kantatien varteen yleensä vähintään 700 m:n etäisyydelle lähimmän yleisen tien tai siihen liikenteellisesti verrattavan yksityisen tien liittymästä. Vähimmäismatka on tarpeen liikenneturvallisuuden ja viitoituksen selväpiirteisyyden takia (kuva 3 B).

c) valtatie ja kantatien tasoliittymän läheisyyteen huoltoasema voidaan sijoittaa vain poikkeustapauksessa. Tämä tulee kysymykseen ainoastaan sellaisissa paikoissa, joissa liittymän laajentaminen ei tule riittävän pitkällä aikavälillä ajankohtaiseksi. Huoltoasema on tällöin sijoitettava

kantatien varteen ja kohdassa a) mainittuja periaatteita noudattaen.

Sellaisella maantiellä, joka ei ole valta- tai kantatie, huoltoasemat pyritään taajamien ulkopuolelle sijoittamaan liittymiin nähden seuraavasti:

a) maantiehen liittyvän, liikenteellisesti vähempiarvoisen maantien, paikallistien tai yksityisen tien varteen. Huoltoaseman liittymän etäisyys päätiestä määrätään samoin perustein kuin valta- ja kantateillä (kuva 3 A).

b) välittömästi ko. maantien varteen, yleensä vähintään 500 m:n etäisyydelle lähimmän maantien, paikallistien tai liikenteellisesti yleiseen tiehen verrattavan yksityisen tien liittymästä (kuva 3 B).

Paikallistiellä taajamien ulkopuolella huoltoasemat pyritään sijoittamaan yleensä vähintään 300 metrin etäisyydelle muiden liikenteellisesti samanarvoisten tai vähempiarvoisten paikallisteiden tai yksityisten teiden liittymistä (kuva 3 B).

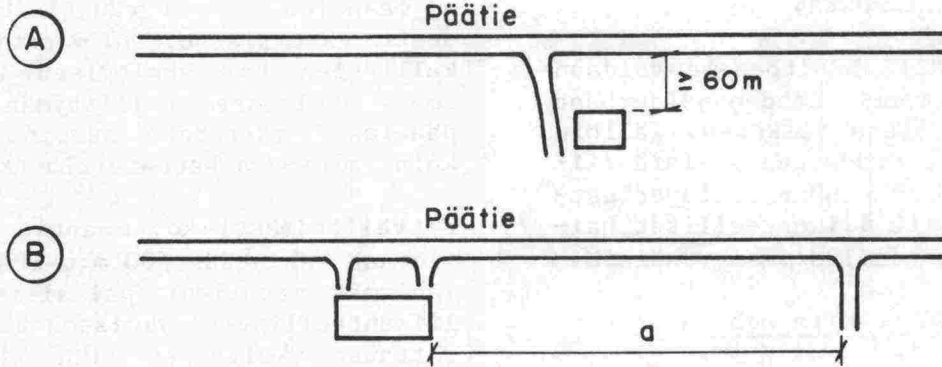
Sijainti eritasoliittymiin nähden

Moottori- ja moottoriliikenneteiden eritasoliittymät ovat toiminnallisesti näiden teiden osia. Tällöin liikenteellisten ratkaisujen eritasoliittymissä ja niiden lähituntumassa tulee olla korkealuokkaiset. Tästä syystä huoltoaseman liittymää ei voi rakentaa eritasoliittymän ramppiin. Lisäksi varataan moottori- ja moottoriliikenneteitä risteävillä teillä liittymävapaa tiejakso eritasoliittymän molemmin puolin, jotta saadaan aikaan selkeä liikenteenohjaus ja voidaan varautua liittymän mahdolliseen parantamiseen. Liittymävapaan tiejakson vähimmäispituus on 200...500 m risteävän tien luokasta, mitoitusnopeudesta ja liikenneympäristöstä (esim. olemassa olevat liittymät) riippuen (kuva 3 C).

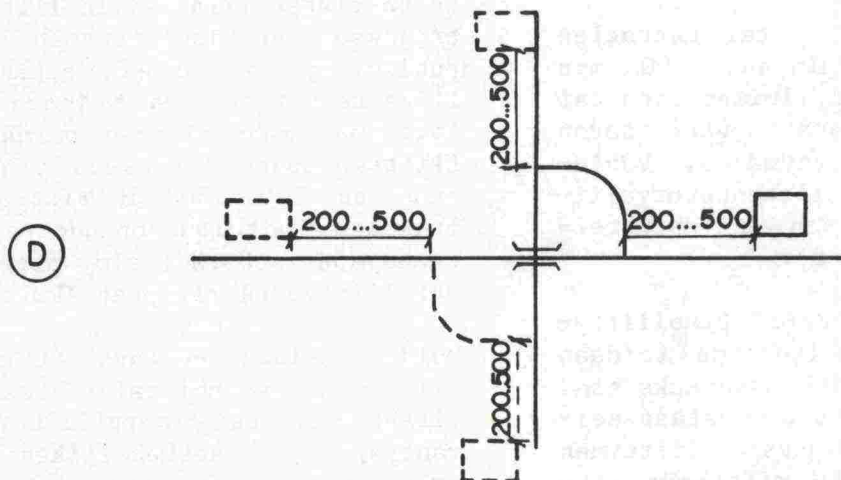
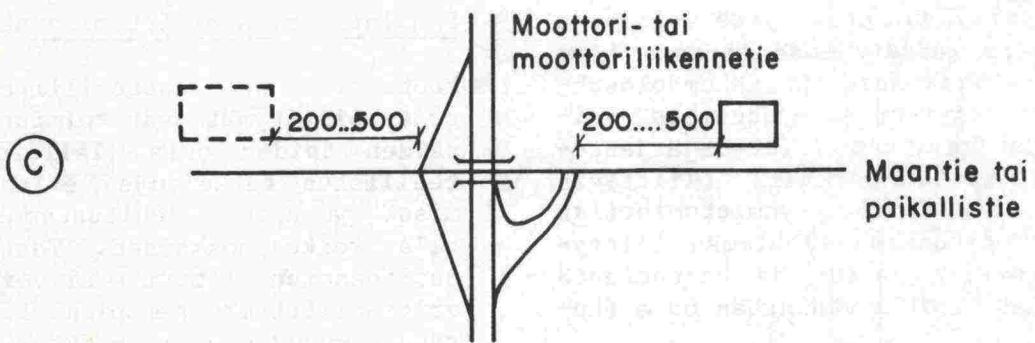
Muiden teiden eritasoliittymissä on liittymän vaiheittain rakentaminen (lisäramppi tai ramppiliittymien parantaminen) ja selkeä liikenteenohjaus myös otettava huomioon em. periaatteiden mukaisesti. Edellä esitetty 200...500 m vähimmäismatka saadaan

Huoltoasemat

Huoltoaseman sijainti liittymiin nähden

Päätien luokka	a (m)
Valta- tai kantatie	700
Muu maantie	500
Paikallistie	300

Kuva 3

kuitenkin erityistapauksessa vähempi-liikenteisellä tiellä alittaa edellyttäen että se ei haittaa viitoituksen selväpiirteisyyttä ja ettei siitä aiheudu muutakaan liikenteellistä haittaa. Huoltoasemaliittymää ei saa rakentaa ramppiin. Liittymän rakentaminen ramppiliittymän vastakkaiselle puolelle ei myöskään ole sallittua (kuva 3 D).

4.214 Paikan valinta tieolosuhteiden perusteella

Huoltoaseman paikkaa valittaessa tulee kiinnittää huomiota tien geometriaan ja näkemäolosuhteisiin.

Tieolosuhteiden puolesta sopiva huoltoaseman paikka on sellaisessa tien kohdassa, jonka läheisyydessä tielinjan kaarresäteet, pituusleikkauksen pyöristyssäteet ja tien pituuskaltevuus täyttävät hyvin TVH:n ohjeissa tien suuntauksen suunnittelusta näille mitoitusmekanismille asetetut vähimmäisvaatimukset. Huoltoasemaa ei pidä sijoittaa tien kohtaan, jossa suoritetaan paljon ohituksia. Tämä koskee erityisesti sellaisia vilkasliikenteisiä teitä, joilla ohitusmahdollisuuksia on vähän.

Tielinjan tulisi huoltoaseman kohdalla olla yleensä suora tai hyvin loivasti kaareva. Kaarresäteen ohjeelliset vähimmäisarvot on annettu TVH:n ohjeissa tien suuntauksen suunnittelusta (esim. yleisen tien mitoitusnopeuden ollessa 100 km/h kaarresäteen pituuden ohjeellinen vähimmäisarvo on 1400 m).

Tien pituuskaltevuuden tulee huoltoaseman kohdalla olla yleensä korkeintaan 2 % eikä missään tapauksessa yli 3 %.

Näkemien suhteen on huomattava seuraavaa:

a) Huoltoaseman ja sen liittymien tulee näkyä riittävän kauas tien suuntaan, jotta ajajat voivat ajoissa alentaa nopeuttaan huoltoasemalle kääntymistä varten.

b) Näkemän tien suunnassa tulee olla riittävä huoltoaseman kohdalla, jotta

kääntyvät ajoneuvot nähdään ajoissa.

c) Huoltoasemalta tielle tultaessa on näkemien oltava riittävät, jotta tielle voidaan tulla turvallisesti.

Huoltoasemaa ei saa sijoittaa siten, että näkemä huoltoaseman liittymän kohdalla alittaa liikenneministeriön päätöksessä (314/81) yleisten teiden näkemäalueiden määrittämisestä annetun vapaan näkemän arvon. Em. vapaan näkemän lisäksi tulee yleisellä tiellä huoltoaseman liittymän läheisyydessä olla vähintään tien mitoitusnopeuden mukainen kohtaamisnäkemä. Näkemäolosuhteiden vuoksi tulee yleensä välttää huoltoaseman sijoittamista tien kupeeraan taitteeseen.

4.215 Rakenteelliset ja maisemalliset näkökohdat

Huoltoasemien suunnittelussa tulisi kiinnittää riittävästi huomiota rakenteellisiin ja maisemallisiin näkökohtiin.

Rakenteellisiä näkökohtia tarkastellaan lähemmin näiden ohjeiden kohdassa 4.24.

Seuraavat maisemalliset näkökohdat tulisi huoltoaseman paikkaa valittaessa pyrkiä ottamaan huomioon:

1. Huoltoasema tulisi mieluummin sijoittaa maisematilan reuna-alueelle, esim. peltoaukean ja metsän rajaan. Keskelle avonaista maisematilaa sijoitetut rakennukset ja rakenteet eivät yleensä sovi maisemakokonaisuuteen.

2. Huoltoaseman paikka tulisi mieluummin valita siten, että maisemaa rumentavilta korkeilta pengerryksiltä ja leikkauksilta välttyään.

Mikäli huoltoaseman sijainti ei ole sopuisuudessa edellä kohdissa 1 ja 2 mainittujen ohjeiden kanssa, tulee ko. huoltoasemaa rakennettaessa kiinnittää erityistä huomiota rakennetun alueen sopeuttamiseen ympäröivään maastoon kohdassa 4.25 mainittuja toimenpiteitä käyttäen.

4.22 HUOLTOASEMAN LIITTYMÄJÄRJESTELYT

4.220 Yleistä

Huoltoaseman liittymäjärjestelyjä suunniteltaessa otetaan huomioon tien liikenteellinen merkitys, toiminnallinen luokka, mitoitusnopeus kyseisessä tienkohdassa ja huoltoaseman sijainti asutukseen nähden samoin kuin huoltoaseman liikenteen määrä. Vähimmäisvaatimukset ovat taajamissa pienten ajonopeuksien takia yleensä lievemmat kuin taajamien ulkopuolella.

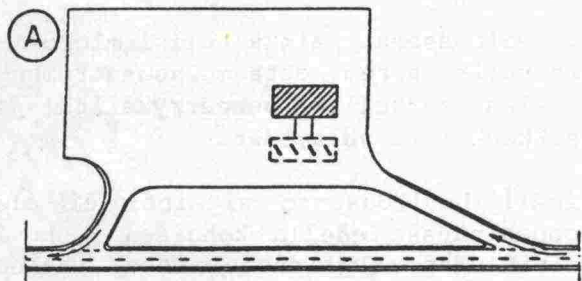
Siirtymisen ajoradalta huoltoasemalle ja päinvastoin tulee olla mahdollisimman turvallista ja joustavaa.

Vilkasliikenteisillä teillä on liittymäjärjestelyjä suunniteltaessa myös otettava huomioon, että tieltä vasemmalle kääntyminen voidaan myöhemmin liikenneturvallisuussyistä joutua kieltämään. Tämä tulee kysymykseen silloin, kun liittymän kanavointi ei riitä turvallisuuden varmistamiseksi. Päätöksen vasemmalle kääntymisen kieltämisestä tekee tie- ja vesirakennushallitus.

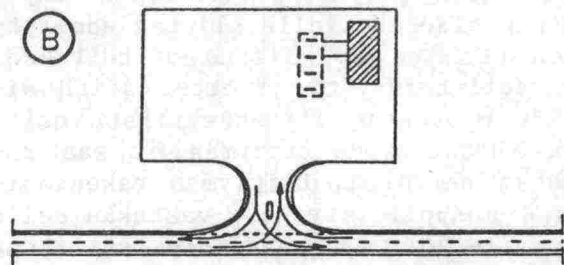
Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen ratkaistaan tapauksittain, mikä jäljempänä mainittavista liittymäjärjestelytyypeistä on sopivin.

4.221 Liittymäjärjestelyjen luokittelu

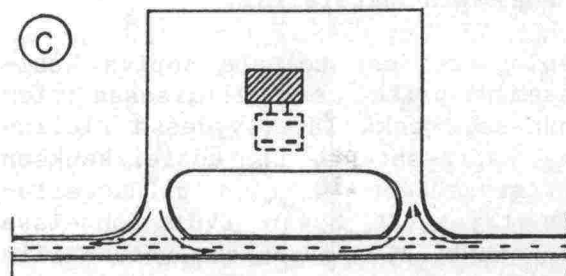
Huoltoasemien normaalimuotoiset liikennejärjestelyt luokitellaan näissä ohjeissa seuraavasti:

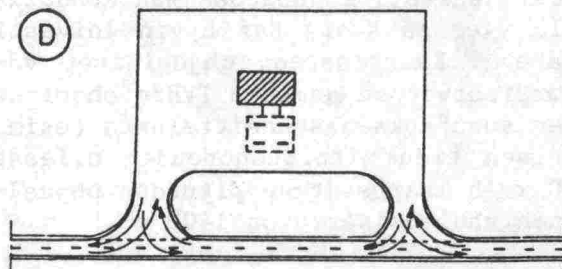
A-tyyppi: Yhtä liikennesuuntaa palvelemaan tarkoitettu huoltoasema, jossa on erillinen sisään- ja ulosajoliittymä.

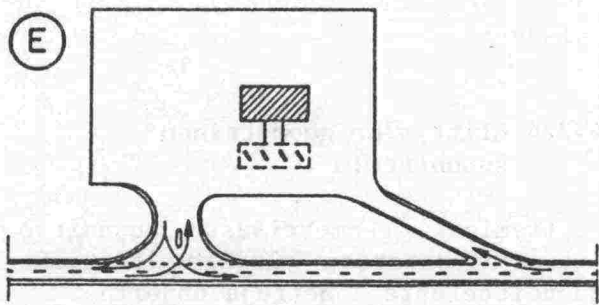
B-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu huoltoasema, jossa on yhden liittymän liikennejärjestely. Kaikki kääntymissuunnat ovat sallittuja.

C-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu huoltoasema, jossa on erillinen sisään- ja ulosajoliittymä. Vasemmalle kääntyminen on kummassakin liittymässä sallittu.

D-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu huoltoasema, jossa on kaksi sisään- ja ulosliikennöitävää liittymää. Vasemmalle kääntyminen on kummassakin liittymässä sallittu.

E-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu huoltoasema, jossa toinen liittymä on sekä sisään- että ulosajoa varten ja toinen liittymä vain sisäänajoa varten. Liittymät ovat samalle tielle.

C- ja D-tyyppisissä liikennejärjestelyissä liittymien välimatka määräytyy huoltoasematontin sisäisten liikennejärjestelyjen perusteella. Välimatka on yleensä 50...100 m.

Edellä mainittujen viiden normaalityyppisen liikennejärjestelyn lisäksi voivat poikkeustapauksessa tulla kysymykseen myös muunlaiset järjestelyt mikäli esim. paikalliset olosuhteet niin vaativat.

4.222 Liittymäjärjestelyt kaksiajorataisilla teillä

Kaksiajorataisten teiden varsille tulisi yleensä rakentaa vain sellaisia huoltoasemia, joiden liikennejärjestelyt ovat A-tyyppiä. Kaksiajorataisella tiellä ei tässä yhteydessä tarkoiteta moottoritietä.

Sisäänajoliittymän yhteyteen on rakennettava ryhmittymiskaista oikealle kääntyville ajoneuvoille (hidastuskaista) viimeistään silloin, kun tien liikennemäärä (KVL) ylittää 12000 ajon/vrk tai mitoitusnopeus on yli 80 km/h. Ryhmittymiskaistan mitoituksessa noudatetaan TVH:n tasoliittymien suunnittelua koskevia ohjeita (kohta III 3.5). Ulosajoliittymän yhteyteen ei yleensä rakenneta kiihdytyskaistaa.

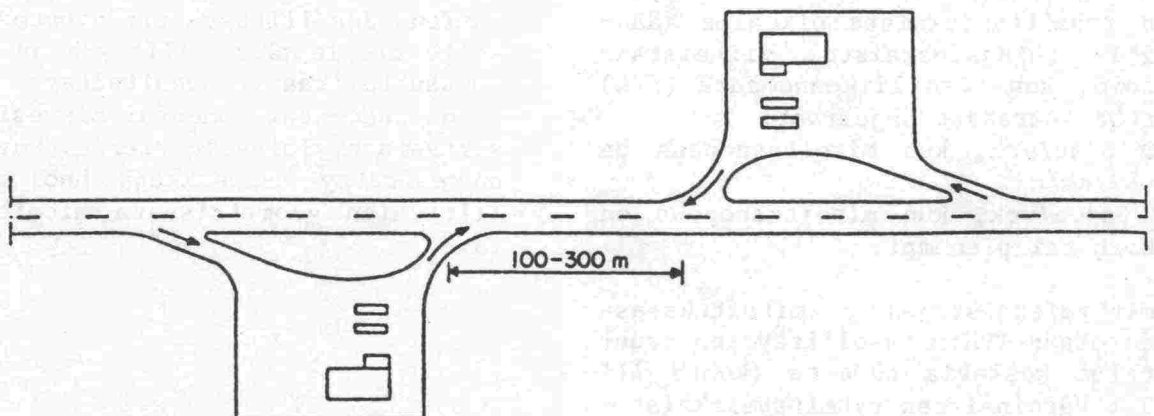
4.223 Liittymäjärjestelyt yksiajorataisilla teillä

Yksiajorataisten teiden varsille tulevien huoltoasemien liittymäjärjestelyt suunnitellaan jäljempänä esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Taajamien ulkopuolella yleisille teille voidaan rakentaa A-, B-, C- tai E-tyyppisiä huoltoasemien liikennejärjestelyjä. Suoraan valta- tai kantateihin liittyvien huoltoasemien liikennejärjestelynä tulisi käyttää A-, B- tai E-tyyppiä. Taajamissa voidaan käyttää myös D-tyyppistä liikennejärjestelyä.

Taajaman ulkopuolella tiehen suoraan liittyvä huoltoasema olisi liikenneturvallisuuden vuoksi suotava toteuttaa A-tyypin mukaisesti palvelemaan vain yhtä liikennesuuntaa seuraavissa tapauksissa:

- pääsuunnan liikenne (KVL) 5000 ajon/vrk ja mitoitusnopeus 100 km/h
- pääsuunnan liikenne (KVL) 7000 ajon/vrk ja mitoitusnopeus 80 km/h

Kuva 4. Kahden A-tyyppisen huoltoaseman sijoittaminen tien eri puolille

Kohdakkain tien eri puolella olevien saman tai eri yhtiön huoltoasemien tulee olla palveluiltaan siinä määrin samanlaiset, ettei siitä aiheudu tiellä vasemmalle kääntyvää tai tietä ylittävää liikennettä. Tien molemmin puolin rakennettavat huoltoasemat on edullista sijoittaa porrastettuina siten, että ajosuuntaan nähden oikealla puolella olevan huoltoaseman sisäänajoliittymä on 100...300 m ennen vasemmalla olevaa liittymää (kuva 4).

Eri puolilla tietä olevat huoltoasemat tai huoltoasema-alueen osat voidaan yhdistää myös alikulkukäytävällä.

Myös molempia liikennesuuntia palvelevan huoltoaseman sijoittaminen tiehen suoraan liittyvänä vain yhdelle puolelle tietä on em. liikenneolosuhteissa mahdollista edellyttäen, että liikenneturvallisuusjärjestelyistä on huolehdittu kussakin tapauksessa erikseen TVL:n kanssa sovittavin toimenpitein. Ensisijaisena toimenpiteenä tulee kysymykseen päätien kanavointi huoltoaseman kohdalla liittymien suunnittelua koskevien TVH:n ohjeiden mukaisesti.

B-tyyppinen liittymäjärjestely tulee kysymykseen lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa paikalla ei ole tilaa useampia liittymiä varten, alueella on runsaasti (kuva 2) myös muita palveluja, huoltoasema on suhteellisen etäällä liittymästä tai pääsy huoltoasema-alueelle on järjestetty huoltoasema-alueen läpi johtavan yksityisen tien kautta.

Sisäänajoliittymän yhteyteen rakennetaan ryhmittymiskaista oikealle kääntyville (hidastuskaista) viimeistään silloin, kun tien liikennemäärä (KVL) ylittää seuraavat ohjearvot:

6000 ajon/vrk, kun mitoitusnopeus on yli 80 km/h

7000 ajon/vrk, kun mitoitusnopeus on 80 km/h tai pienempi.

Ryhmittymiskaistojen mitoituksessa noudatetaan TVH:n tasoliittymien suunnittelua koskevia ohjeita (kohta III 3.35). Varsinaisten ryhmittymiskaistojen asemesta voidaan liittymä väliaikaisratkaisuna varustaa väistötilalla TVH:n tasoliittymien suunnittelua kos-

kevien ohjeiden (kohta III 3.39) mukaisesti.

4.224 Liittymien geometrinen suunnittelu

Liittymien geometrisessa suunnittelussa noudatetaan yleisiä liittymien suunnittelusta annettuja ohjeita.

A- ja E-tyyppisissä liittymäjärjestelyissä sisäänajoliittymän liittymäkulma on yleensä 25...30°. Ulosajoliittymän liittymäkulma on yleensä noin 110...120°.

B-, C- ja D-tyyppisissä liittymäjärjestelyissä liittymäkulmat saattavat vaihdella 60° ja 120° välillä. B-tyypin liittymän rakentaminen tulppaliittymäksi on yleensä suositeltavaa liikenteen joustavuuden ja liittymän selväpiirteisyyden takia. E-tyypin kaksisuuntaiseen liittymään sovelletaan samoja periaatteita kuin B-tyypin liittymään.

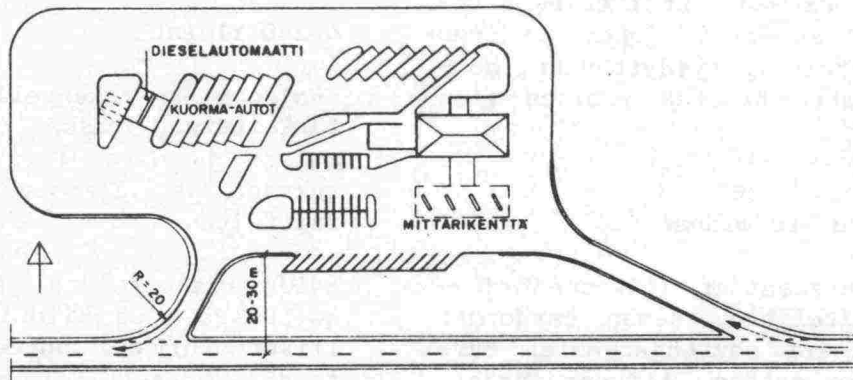
Liittymät suunnitellaan esim. ajouramalleja käyttäen siten, että mitoitusajoneuvo voisi vaivatta liikkua ko. liittymässä.

Yhteen suuntaan liikennöitävät liittymätiet suunnitellaan kapeimmalta kohdaltaan 5,0...7,0 m levyisiksi. Kahden suuntaan liikennöitävien liittymäteiden leveys on 6,0...8,0 m. Liittymätien leveys yleisen tien reunassa riippuu käytetyistä pyörityssäteistä (vrt. kuva 5 C). Liittymän pituuskaitevuus saa olla enintään 2,5 % 20...30 m matkalla yleisen tien reunasta lukien. Jos liittyvä tie viettää yleiselle tielle päin, liittymä on kaltevuussuhteiltaan suunniteltava siten, ettei sade- tai lumensulamisvesi pääse virtaamaan yleiselle tielle. Kuvassa 5 on esitetty esimerkkejä huoltoaseman liittymien geometrisesta mitoitukselta.

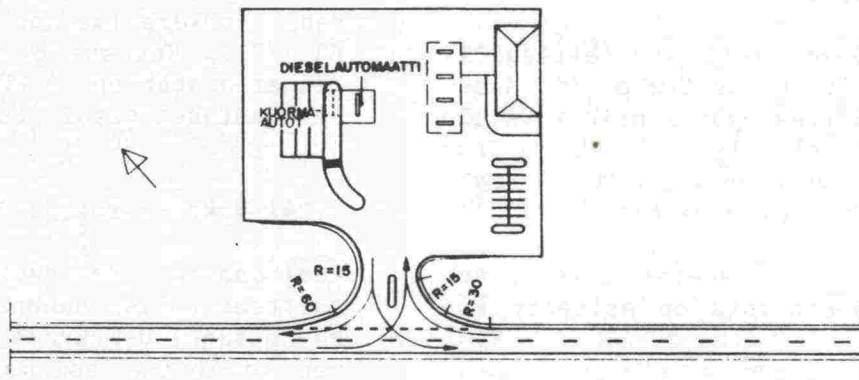
Huoltoasemat

Esimerkkejä geometrisesta mitoituksesta ja sisäisestä liikennejärjestelystä

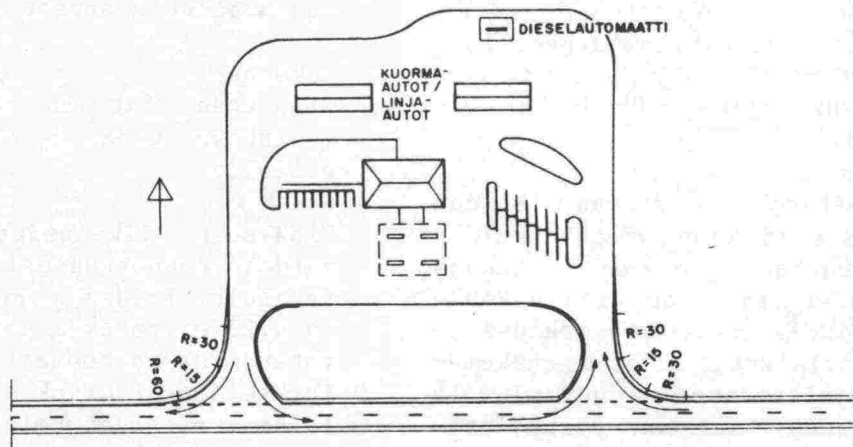
(A) Yhdelle liikennesuunnalle tarkoitettu huoltoasema

(B) Molemmille liikennesuunnille tarkoitettu huoltoasema

(C) Molemmille liikennesuunnille tarkoitettu huoltoasema

0 10 20 30 40 50 m

Kuva 5

4.23 HUOLTOASEMAN SISÄINEN LIIKENNE- JÄRJESTELY

4.230 Yleistä

Huoltoaseman sisäistä liikennejärjestelyä suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon huoltoaseman kaikki palvelumuodot sekä asiakkaiden arvioitu lukumäärä. Huoltoaseman tontti tulee varata riittävän suureksi, jotta sisäinen liikenne voitaisiin tyydyttävästi hoitaa tuottamatta haittaa yleisen tien liikenteelle.

4.231 Sisäiset toiminnot

Huoltoaseman sisäiset liikennejärjestelyt suunnitellaan aseman tarjoamat palvelut ja eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioon ottaen. Liikennejärjestely tulee suunnitella niin, että sisäinen liikenne voi sujua joustavasti ilman ahtaista tiloista johtuvia ajoneuvojen peruutuksia.

Taajaman ulkopuolella sijaitsevilla huoltoasemilla on varattava riittävästi liikkumistilaa myös suurikokoisille ajoneuvoyhdistelmille. Taajamissa huoltoasemat voidaan suunnitella myös rajoitettua palvelua varten.

Esimerkkejä huoltoaseman sisäisestä liikennejärjestelystä on esitetty kuvassa 5.

4.232 Pysäköimispaikat

Huoltoasemalla tulee olla tarpeellinen määrä pysäköintipaikkoja, jotta ajoneuvojen pysäköiminen ajoradalla voidaan välttää.

Pysäköintipaikkoja tarvitaan lähinnä huoltohallin sekä kahvion asiakkaiden ajoneuvoja varten. Pysäköintipaikkoja ei saa yleensä sijoittaa tien näkemäalueelle. Mikäli maaston korkeussuhteet ovat sellaiset, etteivät näkemäalueelle sijoitettavat ajoneuvot ole näkemän esteenä, voidaan pysäköintipaikat poikkeustapauksissa tieviranomaisen luvalla määrättyillä ehdoilla rakentaa myös näkemäalueelle.

Pysäköintipaikkojen lukumäärästä on

annettu määräyksiä myös rakennusasetuksessa. Niiden mitoituksessa voidaan noudattaa TVH:n teiden suunnittelussa koskevien ohjeiden kohdassa III 4.13 annettuja ohjeita.

4.24 HUOLTOASEMAN RAKENTEET JA LAITTEET

4.240 Yleistä

Huoltoaseman rakenteilla ja laitteilla tarkoitetaan tässä yhteydessä rakennuksia ja jakelulaitteita sekä opastukseen ja valaistukseen tarvittavia laitteita.

Näiden rakenteiden ja laitteiden sijoituksessa on kiinnitettävä huomiota liikenneturvallisuuteen, kunnossapitoon ja esteettisiin näkökohtiin. Eriytyisesti tulee ottaa huomioon näkemä- ja suoja-alueelle rakentamista koskevat määräykset (tielaki 41 § ja liikenneministeriön päätös yleisten teiden näkemäalueiden määrittämisestä (314/81). Kuvassa 6 on esitetty liikenneministeriön päätöksen mukaiset näkemäalueet tasoliittymissä.

4.241 Rakennukset ja jakelulaitteet

Huoltoaseman rakennukset ja jakelulaitteet tulisi suunnitella siten, että ne suorituskykynsä puolesta vastaavat arvioitua asiakasmäärää ja ovat riittävän monipuoliset ottaen huomioon aseman sijainnin ja erilaisten ajoneuvojen palvelutarpeet.

Rakennukset ja jakelulaitteet tulee sijoittaa riittävän kauaksi tiestä ja vähintään suoja- ja näkemäalueen ulkopuolelle.

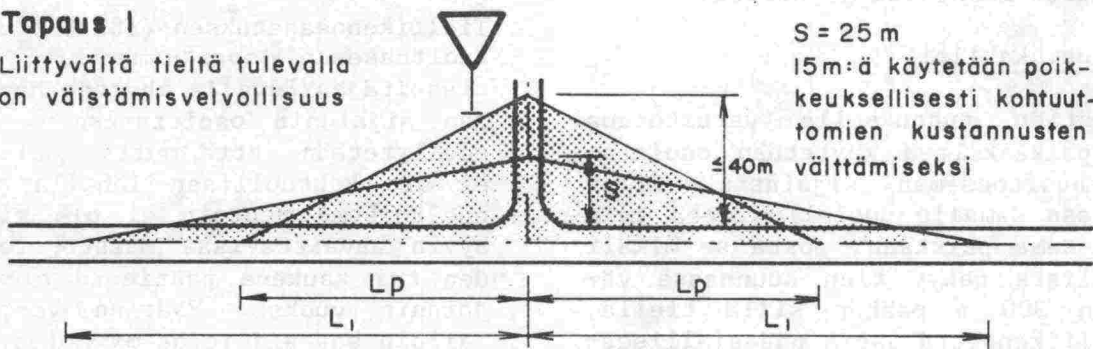
Sisäiseen liikennejärjestelyyn nähden voidaan noudattaa esim. rakennusten ja jakelulaitteiden sijoituksessa kohdassa 4.23 esitettyjä periaatteita. Tässä yhteydessä on huomattava, että jakelulaitteiden sijoituksen tulee olla sellainen, etteivät polttoainetta ottavat ajoneuvot ole näkemää rajoittavasti näkemäalueella.

Huoltoasemat

Näkemäalueet tasoliittymissä

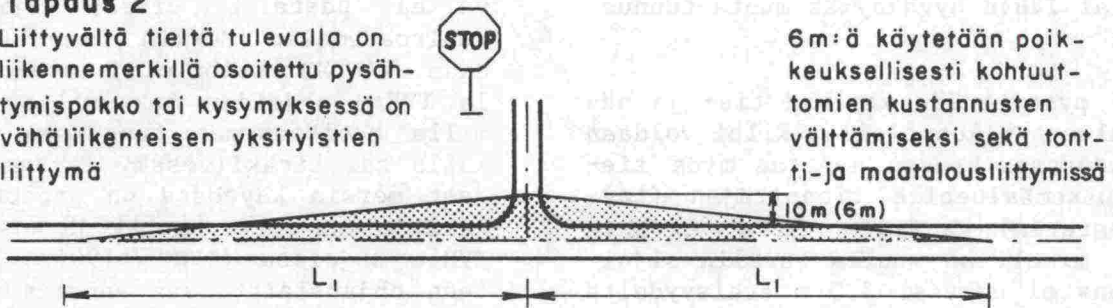
Tapaus 1

Liittyvältä tieltä tulevalla on väistämisvelvollisuus

Tapaus 2

Liittyvältä tieltä tulevalla on liikennemerkillä osoitettu pysähtymispakko tai kysymyksessä on vähäliikenteisen yksityistien liittymä

Mitoitusnopeus (km/h)	Mitoituspysähtymisnäkemän vähimmäisarvot L_p (m)	Mitoitusliittymisnäkemän vähimmäisarvot L_i (m) (sulussa poikkeukselliset vähimmäisarvot)
40	45	80 (60)
50	60	105 (80)
60	75	130 (100)
70	95	160 (120)
80	120	200 (150)
90	150	230 (190)
100	180	270 (240)

Kuva 6

4.242 Huoltoaseman opastusmerkit

Käytettävät merkit

Huoltoasemalle opastamiseen käytetään jäljempänä mainitulla tavalla öljy-yhtiön tunnuksella varustettua myyntipaikkakilpeä ja tieliikenneasetuksen mukaista huoltoaseman opastusmerkkiä. Jäljempänä mainituin rajoituksin huoltoasema-alueelle voidaan sijoittaa myös muita mainoksia ja kilpiä.

Myyntipaikkakilpi

Öljy-yhtiön tunnuksella varustettua myyntipaikkakilpeä käytetään osoittamaan huoltoaseman sijaintia. Kilpi asetetaan samalle puolelle tietä kuin huoltoasema paikkaan, josta se mikäli mahdollista näkyy tien suunnassa vähintään 300 m päähän sillä tiellä, jonka liikennettä asema pääasiallisesti palvelee. Öljy-yhtiön tunnuksena käytetään yhtiön virallista liikemerkkiä tai TVH:n hyväksymää muuta tunnusta.

Kilpi pystytetään yleensä tie- ja näkemäalueen ulkopuolelle. Kilpi voidaan poikkeustapauksessa asettaa myös tietäi näkemäalueelle tienpitäjän (tav. tiemestarin) kanssa sovittavaan paikkaan, mikäli se muulla tavalla sijoitettuna ei näkyisi 300 m etäisyydeltä sen tien suunnassa, jota huoltoasema pääasiallisesti palvelee. Näkemäalueelle sijoitettavan myyntipaikkakilven pylväiden paksuus on korkeintaan 40 cm. Alimman kilven alareunan tulee olla vähintään 2,5 m korkeudella tien pinnasta, jotta se ei rajoita näkyvyyttä. Myyntipaikkakilven pylväitä ei pidä kuitenkaan sijoittaa tien luiskiin eikä liittymän näkemäalueelle siten, että pylväävät estävät näkyvyyttä tien suunnassa silloin, kun aseman liittymästä tielle tuleva ajoneuvo on 0...10 m etäisyydellä tien reunasta.

Kuvassa 7 on esitetty esimerkkejä huoltoaseman myyntipaikkakilven sijoituksesta. Myyntipaikkakilven enimmäiskoko on 4,0 m².

Myyntipaikkakilpi voidaan valaista kilven sisäistä tai ulkopuolista valonlähdettä käyttäen, mutta valaistus ei saa missään olosuhteissa aiheuttaa

häikäisyä tien käyttäjille. Häikäisyn kannalta on tärkeää, että kilven valotehossa otetaan huomioon mm. tien valaistus ja huoltoaseman muut valonlähteet. Kilven valaistus on sammutettava sellaisina vuorokauden aikoina, jolloin asemalla ei ole polttonesteen jakelua. Kilpi ei saa olla heijastava.

Tieliikenneasetuksen mukainen opastusmerkki

Tieliikenneasetuksen (182/82) mukaista huoltoaseman opastusmerkkiä voidaan tienpitäjän luvalla käyttää huoltoaseman sijainnin osoittamiseen. Tällöin edellytetään, että muita huoltoasemia ei ole kohtuullisen lähellä ja että huoltoasema muutoin ei ole riittävän hyvin havaittavissa maasto-olosuhteiden tai kaukana päätiestä olevan sijainnin vuoksi. Päätien varteen ei tällöin saa sijoittaa myyntipaikkakilpeä. Merkkiä voidaan poikkeuksellisesti käyttää myös, jos tienkäyttäjän on vaikea päätellä oikeaa ajoreittiä huoltoasemalle. Merkin yhteydessä voidaan esittää yhtiön nimi tavanomaisilla TVH:n ohjeiden mukaisilla kirjaimilla huoltoaseman tunnuksen alapuolella tai lisäkilvessä. Tarkemmat ohjeet merkin käytöstä on annettu matkailijoiden opastusmerkkejä koskevissa TVH:n ohjeissa (TVH 741907). Liikenteen ohjauslaitteista annetun liikenneministeriön päätöksen (203/82) mukaan merkkiä ei yleensä käytetä taajamassa.

Moottori- ja moottoriliikenneteillä tieliikenneasetuksen mukaista opastusmerkkiä voidaan käyttää palvelualueille sijoitettujen palvelulaitosten opastamiseen. Moottori- ja moottoriliikenneteiden palvelualueet suunnitellaan TVL:n toimesta. Mikäli tiejaksoilta puuttuu tällainen palvelualueverkosto, voidaan myös tien ulkopuolella oleva huoltoasema opastaa tieliikenneasetuksen mukaisella opastusmerkillä.

Opastus lähinnä seuraavalle huoltoasemalle

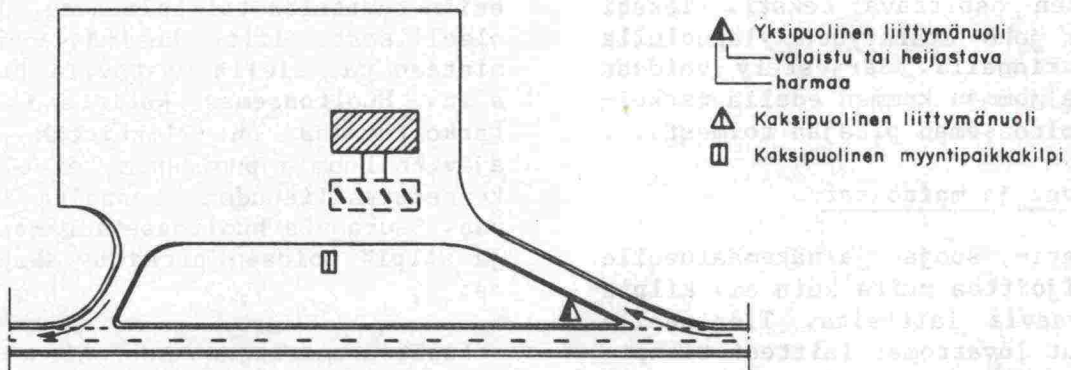
Opastusta lähinnä seuraavalle huoltoasemalle voidaan käyttää, kun seuraavalle huoltoasemalle on poikkeuksellisen pitkä matka. Yleensä ilmoitetaan

Huoltoasemat

Esimerkkejä liittymänuolen ja myyntipaikkakilven sijoituksesta

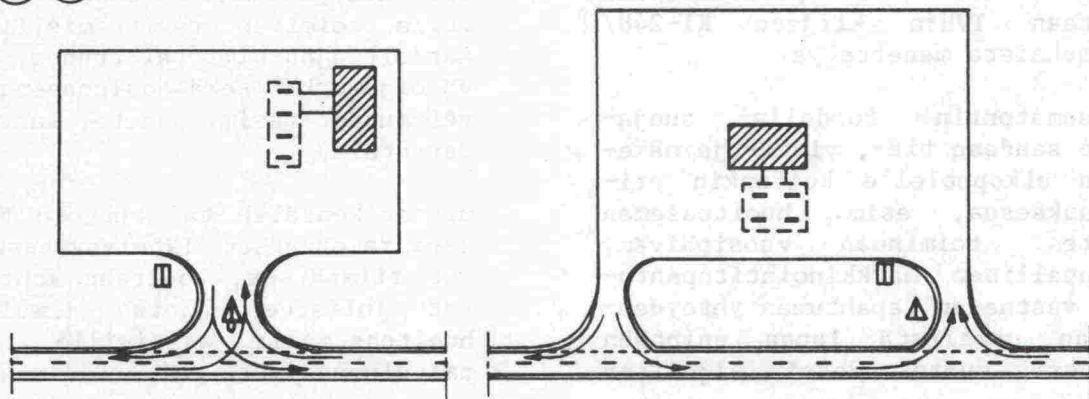
(A)

Yhdelle liikennesuunnalle tarkoitettu huoltoasema

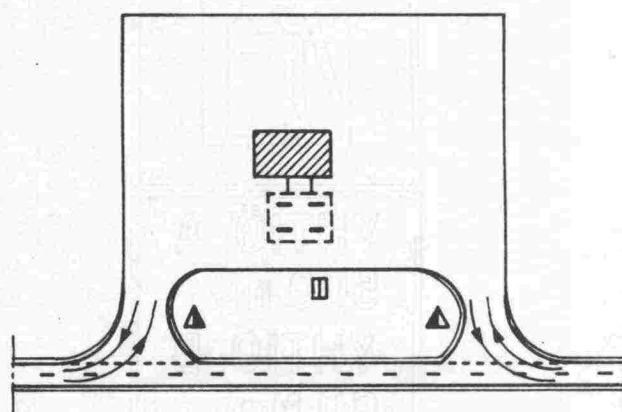
(B)

(C) Molemmille liikennesuunnille tarkoitettu huoltoasema

(D)

Molemmille liikennesuunnille tarkoitettu huoltoasema

Kuva 7

tällöin matka seuraavalle huoltoasemalle, jolla on ympärivuorokautinen polttonesteen myynti, jos se on yli 50 km päässä. Matka ilmoitetaan huoltoasemaa osoittavaan liikennemerkkiin sijoitettavalla lisäkilvellä kuvan 8 mukaisesti, jolloin ylempässä lisäkilvessä on matka lähellä olevalle huoltoasemalle ja alemmassa lisäkilvessä matka lähinnä seuraavalle huoltoasemalle. Lisäkilvissä voi olla öljy-yhtiön nimen osoittava teksti. Teksti voi olla joko etäisyyden yläpuolella tai sen rinnalla. Järjestely voidaan toteuttaa jomman kumman edellä tarkoitettujen huoltoaseman pitäjän toimesta.

Muut kilvet ja mainokset

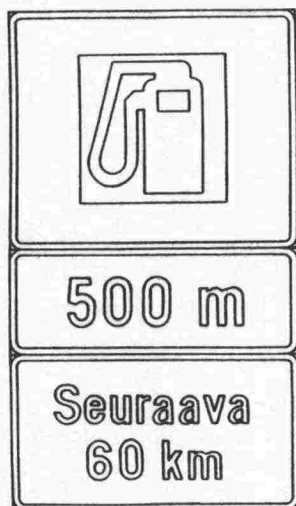
Tie-, vieri-, suoja- ja näkemäalueelle ei saa sijoittaa muita kuin em. kilpiä tai vastaavia laitteita. Tiealueelle sijoitetut luvattomat laitteet tienpitäjä voi poistaa välittömästi. Vier-, suoja- ja näkemäalueelle sijoitettujen luvattomien laitteiden poistamisessa noudatetaan TVH:n kirjeen K1-248/2.7.85 mukaista menettelyä.

Huoltoasematontin kohdalla suoja-alueelle saadaan tie-, vier- ja näkemäalueen ulkopuolelle kuitenkin erityistapauksessa, esim. huoltoaseman avajaisten, toiminnan vuosipäivän, valtakunnallisen markkinointitapahtuman tai vastaavan tapahtuman yhteydessä ilman erillistä lupaa enintään seitsemäksi vuorokaudeksi sijoittaa

enintään viisi tilapäistä ilmoituskilpeä edellyttäen, etteivät ne rajoita näkemää tahii muutoin häiritse liikenneturvallisuutta. Kilven asettamisesta on etukäteen ilmoitettava tieviranomaisille (tav. tiemestarille).

Huoltoasematontille ei saa pystyttää sellaisia tieltä luettavaksi tarkoitettuja tai tiellä ajavien huomiota kiinnittäviä mainoksia, joissa tuodaan esiin tuotteita tai toimintaa, joka ei oleellisesti liity huoltoaseman toimintaan tai siellä myytäviin tuotteisiin. Huoltoaseman koristelu, jonka tarkoituksena on kiinnittää tiellä ajavien huomio puoleensa, ei ole liikenneturvallisuuden kannalta suotavaa. Seuraavia huoltoasemien mainoksia ja kilpiä voidaan pitää hyväksyttävinä:

- huoltoasemarakennukseen kiinnitetyt, asiakkaan opastamiseksi tarpeelliset kilvet ja kirjaimet, esim. öljy-yhtiön tai/ja huoltoaseman nimi, asemalla toimivan ravitsemisliikkeenharjoittajan nimi tai tunnus, myytävä öljymerkki sekä huoltoaseman palvelumuodot (esim. huolto, kahvio tai ravintola)
- mittarikentällä tai muutoin huoltoasemarakennuksen läheisyydessä olevat tilapäiset, kooltaan kohtuulliset julisteet, jotka ilmoittavat huoltoasemalla asioiville uusista palvelumuodoista tai erikoistarjouk-

Kuva 8. Lähimmän ja lähinnä seuraavan huoltoaseman opastamisvaihtoehdot

sista tahi muistuttavat kausiluontoisista huoltotarpeista (esim. renkaiden vaihto). Edellä mainitut laitteet tulee pitää siisteinä, ja mikäli ne ovat valaistuja, ne eivät saa olla häikäiseviä.

Myyntipaikkakilven yhteyteen tai sen läheisyyteen saadaan asettaa laite, jolla tunnuksin tai lyhyen tekstin muodossa tuodaan esiin enintään neljä ao. huoltoasemalle erityistä, tiellä kulkevien kannalta oleellista seikkaa. Näitä ovat muun muassa polttonesteen tai polttonestelajin hinta, ympäri vuorokautista miehitettyä myyntitoimintaa, kahvilaa, ravintolaa, konepesua, korjaamoa tahi automaattitankkausta osoittavat merkinnät. Tunnusten käyttö on tekstien käyttöä suositeltavampaa havaittavuuden takia.

Edellä tarkoitettun laitteen enimmäiskoko on 4,0 m² eikä sen leveys saa ylittää myyntipaikkakilven leveyttä. Laite on asetettava siten, ettei se häiritse huoltoasemalta tai sen läheisyydessä olevasta muusta liittymästä tielle pyrkivien näkyvyyttä. Alareunan tulee olla vähintään 2,5 m korkeudella tienpinnasta.

Hintamerkintä on esitettävä vähintään 200 mm korkuisin numeroin ja hinnan yhteydessä on selvästi ilmoitettava myös minkä polttonesteen hinnasta on kysymys. Laitteessa olevan muun kuin hintaan liittyvän tekstin korkeuden tulee olla vähintään 80 mm.

Esitettäessä huoltoaseman erityistoinninnat tunnuksin, on käytettävä matkailijoiden opastusmerkin mukaista tunnusta, mikäli sellainen on ao. toimintaa varten vahvistettu. Kahvila tai ravintola voidaan kuitenkin esittää myös valtakunnallisesti toimivan liikeketjun TVH:n hyväksymin tunnuksin. Ympäri vuorokautista miehitettyä myyntitoimintaa osoittavana tunnuksena on kuvan 9 mukainen merkintä 24h. Tätä kilpeä saa käyttää vain sellaisella asemalla, joka on miehitetty ympäri vuorokauden. Automaattitankkauksen tunnuksena käytetään kuvan 10 mukaista tunnusta. Milloin asemalla on vain joko seteli- tai korttiautomaatti, tunnuksen voidaan liittää automaattitankkauksen lajia (seteli- tai kortti-

automaatti) koskeva maininta. Tunnusten sivun pituus on enintään 1000 mm.

Erityistoimintaa osoittava kilpi ei saa olla valaistuna sellaisena vuorokaudenaikana, jona kyseistä toimintaa ei harjoiteta. Huoltoasemien ei pidä pystyttää huoltoasematontin ulkopuolelle tien varteen muita opasteita, kuten tieliikenneasetuksen mukaisesta opastusmerkistä poikkeavia yhtiön tunnuksella varustettuja opastus- tai etumerkkejä sekä tietyn huoltoaseman palvelumuotoja tai sen myymiä tuotteita mainostavia kilpiä, esim. virvoke-mainoksia, joissa on mainittu huoltoasema tai siihen kuuluva kahvio.

Mainostuksen suhteen on otettava huomioon myös se, mitä asiasta on määrätty luonnonsuojelulaissa.

4.243 Huoltoaseman liittymän merkitseminen

Kuten edellä kohdassa 4.242 on todettu, huoltoaseman myyntipaikkakilpi pyritään sijoittamaan siten, että se antaa viitteen huoltoaseman sisäänajoliittymän sijainnista. Sisäänajoliittymä saadaan lisäksi merkitä erityisellä liittymänuolella.

Liittymänuoli on suorakaide, jonka koko on 500 x 1100 mm. Siinä on ajosuuntaa osoittava, 450-900 mm pituinen nuoli ja sen kantaan voidaan sijoittaa öljy-yhtiön tunnus. Liittymänuolella on nuolen värinen n. 20 mm levyinen reunus. Liittymänuolen mitat on esitetty kuvassa 11. Jos nuoli on valkoinen, merkin pohja ei saa olla sininen, jotta merkistä ei tulisi yksisuuntaista tietä osoittava liikennemerkki.

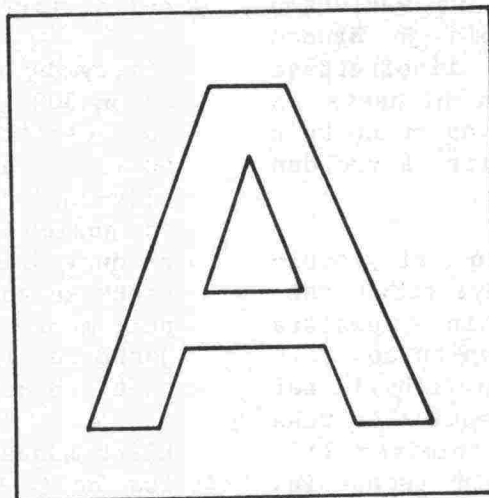
Liittymänuoli on joko valaistu tai valoa heijastava. Valaistus ei kuitenkaan missään olosuhteissa saa aiheuttaa tiellä kulkevien häikäisyä. Sellaisina vuorokaudenaikoina, jolloin asemalla ei ole polttonesteen jakelua, nuoli ei saa olla valaistu. Liittymänuoli asetetaan tavallisesti sisäänajoliittymän viereen noin 4 metrin etäisyydelle yleisen tien ajoradan reunasta. Liittymänuolen yläreunan tulee yleensä olla enintään 1,5 metrin korkeudella mitattuna ajoradan reunan

Huoltoasemat

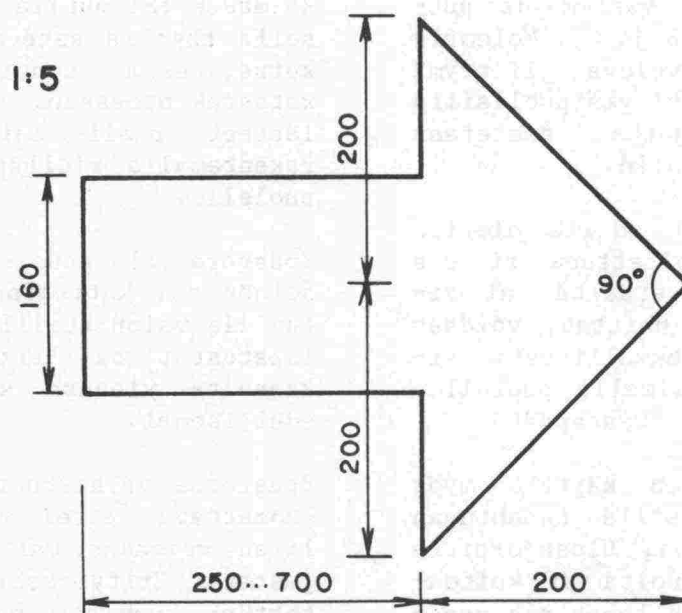
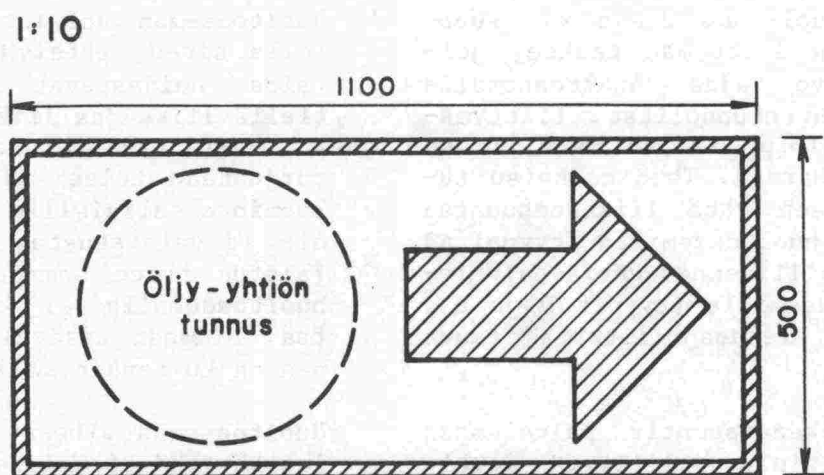
Ympäri vuorokautista myyntitoimintaa osoittava kilpi

Kuva 9. Ympäri vuorokautisen miehitetyn myyntitoiminnan tunnus

Kuva 10. Automaattitankkauksen tunnus

Huoltoasemat**Liittymänuoli**

- Jos nuoli on valkoinen, merkin pohja ei saa olla sininen
- Öljy-yhtiön tunnus, nuoli ja pohja ovat valaistuja tai heijastavia
- Yksipuolisen liittymänuolen takasivu on harmaa

Kuva II

korkeustasosta. Sijoituspaiikka on valittava siten, että lähestyvän ajoneuvon kuljettaja saa mahdollisimman selvän käsityksen liittymän sijainnista. Nuoli ei kuitenkaan saa kohtuuttomasti haitata näkyvyyttä tien suunnassa.

Yhtä liikennesuuntaa palvelemaan tarkoitettu liittymä merkitään siten, että liittymänuoli asetetaan ko. suunnasta katsoen liittymän taakse, jolloin ajoneuvo ajaa huoltoasemalle liittymänuolen etupuolitse. Liittymänuoli on tällöin yksipuolinen ja sen takasivu on harmaa. Tämä ratkaisu tulee kysymykseen yhtä liikennesuuntaa palvelevilla huoltoasemilla (tyyppi A) sekä molempia liikennesuuntia palvelevilla huoltoasemilla (tyypit D ja E), joilla kaksi sisäänajoliittymää (kuva 7).

Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu sisäänajoliittymä merkitään yleensä kaksipuolisella liittymänuolella. Liittymänuoli sijoitetaan liittymän viereen tai liikenteenjakaajasaarekkeelle siten, että se on huoltoasemalle ajettaessa vasemmalla puolella (kuva 7 tyypit B ja C). Molempia liikennesuuntia palveleva liittymä voidaan merkitä myös yksipuolisilla liittymänuolilla, jotka asetetaan liittymän molemmiin puolin.

Milloin liittymänuoli edellä olevien ohjeiden mukaan sijoitettuna ei ole nähtävissä riittävän etäältä tai sijoituksesta on muuta haittaa, voidaan liittymänuoli poikkeuksellisesti sijoittaa tien vastakkaiselle puolelle, kohtisuoraan liittymää vastapäätä.

Liittymänuolta voidaan käyttää myös huoltoasematontilla sillä tapahtuvan liikenteen ohjaamiseen. Ulosajoreitin suuntaa osoittavaa nuolta ei kuitenkaan ilman tiemestarin lupaa saa asettaa suoja-alueelle. Jos liittymä on pelkästään ulosajoa varten, ulosajoreitin suuntaa osoittavaa nuolta ei saa sijoittaa tiellä liikkujien näkyviin.

Näiden ohjeiden ja piirrosten mukaisen liittymänuolen käyttämiseen ei vaadita tieviranomaisen kirjallista lupaa. Ennen liittymänuolen pystyttämistä asianomaisen on kuitenkin otettava yh-

teys paikalliseen tiemestariin, joka valvoo, että liittymänuoli ja sen paikka ovat ohjeiden mukaisia sekä ettei nuolesta ole haittaa tien kunnossapidolle.

4.244 Huoltoaseman valaiseminen

Huoltoaseman valaistus tulee suunnitella siten, etteivät valolähteet tai valoa heijastavat pinnat häiritse tiellä liikkujaa liikenneturvallisuu- ta vaarantavalla tavalla. Häikäisyn torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota sellaisilla teillä, joilla ei ole tievalaistusta. Huoltoaseman valaistus tulee sammuttaa silloin, kun huoltoasemalla ei ole myyntitoimintaa. Himmeän sisävalaistuksen pitäminen on kuitenkin sallittua.

Huoltoaseman alueen valaisemiseen tulee käyttää tievalaistusta varten tarkoitettuja tai rakenteeltaan niihin verrattavia valaisimia, joissa valonsäteet on pyritty suuntaamaan heijastimella rajoitetulle alueelle 120° kulmassa tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla estetty häiritsevä vaikutus, esim. upottamalla valaisimet katosrakenteeseen, peittämällä valo lähteet opaali- tai mattalasilla tai rakentamalla ritilät valaisimien alapuolelle.

Epäsuora valaistus, jolla tarkoitetaan seinän tai kattopinnan kautta heijastuvilla valonsäteillä aikaansaatu valaistusta, on liikenneturvallisuu- den kannalta yleensä suoraa valaistusta edullisempi.

Epäsuoraa valaistusta käytettäessä on huomattava, ettei valaistus saa olla liian voimakas tai voimakkaasti heijastava. Erityisesti tähän on kiinnitettävä huomiota sellaisilla teillä, joita ei ole valaistettu.

4.25 MAISEMANHOIDOLLISET TOIMENPITEET HUOLTOASEMALLA

Huoltoasema-alue yleisen tien välittömässä läheisyydessä vaikuttaa merkittävästi myös tienvarsimaiseen.

Mikäli huoltoasemaa rakennettaessa on

jouduttu käyttämään pengerryksiä ja leikkauksia, tulee alue pyrkiä sopeuttamaan ympäröivään maastoon maastonmuotoilua, istutuksia sekä nurmetusta apuna käyttäen. Huoltoasemaa ympäröivä

puusto olisi myös pyrittävä säilyttämään mahdollisuuksien mukaan. Huoltoasema-aluetta ja sen ympäristöä rumentavat varastoalueet tulisi suojata aitauksilla ja istutuksilla.

4.26 LIITTYMÄLUVAN HAKEMINEN

4.260 Yleistä

Huoltoaseman liittymä on yksityisen tien liittymä, jonka rakentamiseen maantiehen tarvitaan tielain 52 §:n mukaan tienpitoviranomaisen lupa. Mikäli olemassa olevan yksityisen tien liittymän käyttötarkoitus on määriteltä, myös käyttötarkoituksen muuttamiseen tarvitaan tienpitoviranomaisen lupa. Yksityistieliittymän rakentamiseen paikallistielle ei yleensä tarvita varsinaista liittymälupaa, mutta liittymän rakentamiseksi on tielain 53 §:n mukaan hankittava tienpitoviranomaisen lupa ja ohjeet tiealueella suoritettavaa työtä varten.

Hukkainvestointien välttämiseksi huoltoaseman rakentamiseen ei pidä ryhtyä, ennen kuin tienpitäjältä on liittymän rakentamiseen saatu kirjallinen lupa.

Mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on syytä tarpeen mukaan neuvotella TVL:n piirikonttorin kanssa mahdollisuuksista liittymäluvan myöntämiseen ja niistä näkökohdista, jotka olisi otettava huomioon huoltoasemaa ja sen liittymiä suunniteltaessa. Piirikonttorin tiedossa on liikennemäärät, jotka vaikuttavat huoltoaseman suunnitteluun, sekä tulevaisuudessa toteutettavat teiden parantamis- ja rakentamistoimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa liittymäluvan myöntämiseen. Tällöin voidaan keskustella alustavasti myös niistä sitoumuksista, joita hakijan mahdollisesti olisi tehtävä liittymälupaa haikessaan.

4.261 Liittymäluvan myöntämisen edellytykset

Liittymäluvan myöntämisen tärkeimpänä edellytyksenä on, että huoltoaseman paikka ja sen suunnitellut liikennejärjestelyt täyttävät edellä kohdassa 4.2 annetut ohjeet. Lisäksi on soveltuvin osin otettava huomioon TVH:n ohjeet "Yksityisten teiden liittymät" (TVH 722639) (erityisesti liittymätiheyttä ja liittymäväliä koskeva kohta 5.11).

Liittymän rakentamiselle asetetaan

yleensä 3 vuoden määräaika luvan myöntämisestä. Mikäli liittymä ei ole määräaikaan mennessä rakennettu, voidaan aikaa pyynnöstä pidentää, ellei tieolosuhteissa ole tapahtunut tai tapahtumassa sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät lupaehtojen tarkentamista tai estävät määräajan pidentämisen.

Liittymäluvan myöntämisen edellytyksenä voi olla, että hakija antaa kirjallisesti tiettyjä sitoumuksia. Tällaisia sitoumuksia ovat muun muassa seuraavat:

1. Hakija ei vaadi tie- ja vesirakennushallitukselta korvausta siitä, että tieltä taikka huoltoasemalta vasemmalle kääntyminen joudutaan liikenneturvallisuus- tai muista tienpidollisista syistä kieltämään.

Sitoumus tulee kysymykseen esim. sellaisilla teillä, joilla on odotettavissa liikenteen määrän kasvaminen niin suureksi, ettei liittymän kanavointikaan riitä turvallisuuden varmistamiseksi.

2. Hakija suostuu siihen, että liittymälupa myönnetään aluksi 5 vuoden määräajaksi, jonka jälkeen lupa on voimassa toistaiseksi. Mikäli yleisen tien rakentaminen tai parantaminen 5 vuoden määräajan jälkeen vaatii liittymäluvan epäämisen tai liittymän siirron toisaalle, hakija sitoutuu siihen, ettei tie- ja vesirakennushallitukselta tällöin vaadita korvauksia huoltoasemalle tai sen toiminnalle mahdollisesti aiheutuvista menetyksistä.

Sitoumus tulee kysymykseen silloin, kun huoltoaseman kohdalle on odotettavissa tien rakentamis- tai parantamistoimenpiteitä.

3. Hakija sallii muidenkin kulkuyhteyksien järjestämisen haettujen liittymien kautta, mikäli tienpitäjä katsoo sen tarpeelliseksi.

Sitoumus on tarpeen silloin, kun halutaan rajoittaa yksityistieliittymien määrää ko. tien kohdassa. Tällöin tulee lähinnä kysymykseen joidenkin yksittäisten talojen kulkuyhteyksien järjestäminen.

4.262 Liittymälupahakemus ja sen käsittely

Liittymälupahakemus osoitetaan sille tie- ja vesirakennuspiirille, jonka alueella huoltoaseman paikka sijaitsee.

Lupahakemus tehdään oheisen liitteen 1 mukaiselle hakemuslomakkeelle, joita on saatavana piirin lisäksi paikalliselta tiemestarilta, joka avustaa tarpeen mukaan lupahakemuksen täyttämässä ja täyttää hakemuksen kohdan "Tiemestaripiirin lausunto". Liittymälupahakemus toimitetaan tie- ja vesirakennuspiiriin. Liittymälupahakemuksen tulee sisältää seuraavat asiakirjat.

1. Hakemuslomake (liite 1)

Hakemuslomakkeella annetaan mm. liittymän sijaintia, palvelumuotoja ja liikennemääriä koskevia tietoja. Em. tiedot vaikuttavat mm. liittymätyypin valintaan ja mitoitukseen.

2. Ote mahdollisesta rakennus- tai asemakaavasta tai sen luonnoksesta.

3. Ote peruskartasta 1:10000-1:20000. Peruskarttaan tulee selvästi merkitä haettavan liittymän sijaintipaikka.

4. Asemapiirros tai muu tontin käyttösuunnitelmaluonnos 1:500 tai 1:200.

Huoltoasema-alueesta on laadittava asemapiirros tai muu käyttösuunnitelma, jossa on esitettävä seuraavat asiat:

- tontin tai alueen rajat, jolle liittymää haetaan

- olemassa olevien ja suunniteltujen rakennusten ja laitteiden paikat sekä suunnitellut sisäiset liikennejärjestelyt pysäköintipaikkoineen
- yleisessä tiessä oleva rumpu ja sen läpimitta, linja-autopysäkki, kaide, liikennemerkki sekä muu yleisen tien liittymä yms. mikäli sellaisia on haetun liittymäpaikan välittömässä läheisyydessä
- liittymänäkemiin mahdollisesti vaikuttavat luonnonesteet
- myyntipaikkakilven ja liittymänuolten sijainti

Esimerkki asemapiirroksesta on liitteenä 2.

5. Sitoumukset

Ennakkoneuvotteluissa tarpeellisiksi todetut, hakijan allekirjoittamat sitoumukset liitetään hakemukseen. Sitoumukset tehdään yleensä kohdassa 4.261 olevien mallilausekkeiden pohjalta.

Lupahakemuksen käsittelyssä tie- ja vesirakennuspiiri ottaa huomioon näiden ohjeiden lisäksi TVH:n yleisohjeet yksityisten teiden liittymistä (TVH 722639). Huoltoasemien osalta liittymälupaa koskevan asian ratkaisee tie- ja vesirakennuspiiri. Piiri ei kuitenkaan voi myöntää liittymälupaa liittymäkiellon alaiselle tielle (tällaisia ovat valta- ja kantatiet ja eräät muut vilkasliikenteiset tiet). Jos piiri suhtautuu myönteisesti tällaisen luvan myöntämiseen, asia on alistettava TVH:n päätettäväksi.

Liitettä 1 käytetään myös työlupahakemuksena paikallistien liittymää varten.

Päivämäärä _____

_____ piiri

Hakijan nimi			
Hakijan osoite ja puhelin			
Kunta	Kylä	Kiinteistö RN:o	
Yleisen tien nimi	Numero (TVL täyttää)	Tieosoite (TVL täyttää)	Vas/oik (TVL täyttää)
Liittymän tarkempi sijainti			
Esitetty liittymäpaikka on merkitty maastoon seuraavasti			
Liittymän arvioitu ajoneuvomäärä vuorokaudessa	Henkilöautoliikennettä %	Kuorma-auto- ja traktori-liikennettä %	Täysperävaunullista kuorma-autoliikennettä
Lähin samalla puolella tietä oleva liittymä on _____ metrin etäisyydellä, eikä sitä voida käyttää seuraavista syistä			

Huoltoasemalla olevat liittymät	Huoltoaseman palvelumuodot ☐ polttoaineen jakelu ☐ huoltohallit ☐ korjaamo ☐ kahvila ☐ kahvilaravintola ☐ muita
Huoltoaseman tontin suuruus	
Laajennetaanko huoltoaseman aluetta myöhemmin ja miten	
Lisätäänkö huoltoaseman palvelumuotoja myöhemmin ja miten	
Myyntipaikkakilven sijoituspaikan valinnan perustelut	

Paikka ja aika	Allekirjoitus
----------------	---------------

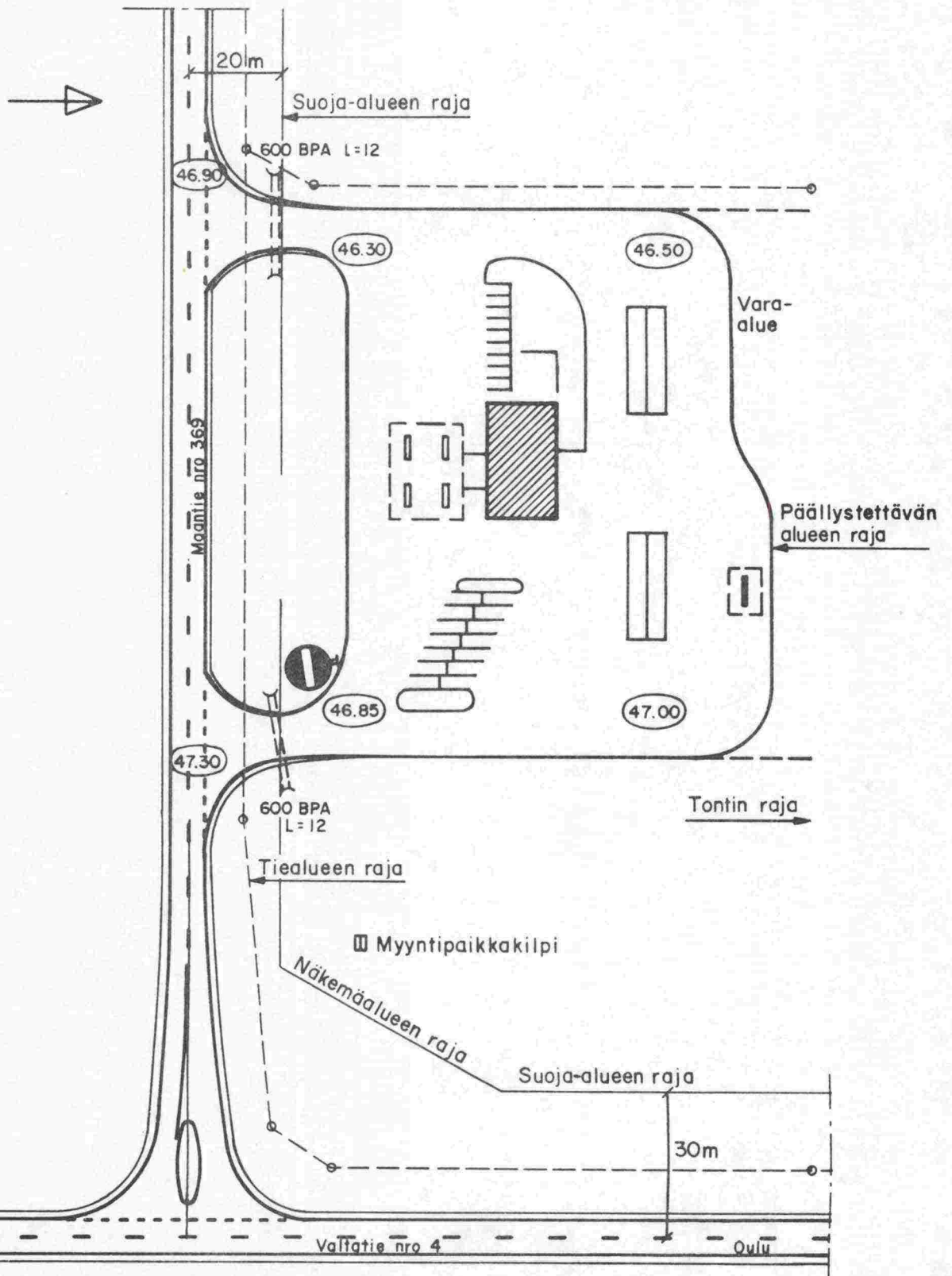
LIITTEET

Ote peruskartasta, mittakaava _____
 Asemapiirros, mittakaava _____
 Ote rakennus- tai asemakaavasta tai sen luonnoksesta
 Hakemukseen liittyy _____ kpl sitoumuksia

TIEMESTARIPIIRIN LAUSUNTO

--

Asemapiirros 1:500
(Kuva pienennetty)

OY OKTANI AB	
KIVIJÄRVEN HUOLTOASEMA	
ASEMAPIIRROS	
Mk 1:500	Suunn.
Pvm.	Hyv.

ISBN-951-47-1007-X

VAPK Kampin VALTIMO
Helsinki 1988